

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

In eundem Inuectiuam secundam

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

Tatuerā mihi unica tū oīone finem refellēdi Fran-
disi Philelphi hoīs nequissimi/ crimina quēdā qbus
est aduersus Nycholaū inuectus. Extimabā enim
quemadmodū verisimile videbat: nequaquē illum
adeo amentē fore/ quā sit impudentissimus: ut am-
plius in alterū fallo impingeret/ que in seipm veni-
me facillimeq; possent reflecti. Sed quemadmodū
meretrices postq; semel pudorē cum pudicitia des-
posuerunt/ non erubescūt palam vulgare ac proli-
tuere corpus suū. Sic Philelphus ad mentē dū atq;
ad lacerandū paratus/ postq; uxorem prostituit: pe-
quoq; petulantia ac maledictia artem pfectus/ ni-
hil sibi neq; hūanitati/ neq; honestatis/ neq; pudor-
is ullius reliqui fecit: seipm tanq; vilissimū seruum

prostitues ad obloquendū. Itaq; cum altera abieci animalis satyrula fuerit ad me
delata: parū cedens amentia priori/ simili stulticia edita carmine leuiori: nō inuitus
postq; semel uiscepī Nycholai causam defendendā: pferim cogtra Philelphū ra-
bulam circūforaneū ac turpissimū nebulonē: qui usq; adeo licentia dicacitatis est
eleuatus: ut obloqui/ obtrectare/ crimina cōfingere/ mentiri esse boni viri officū
putet. Nimirū id est verissimū quod viri sapientissimi tradunt obcaecare scelera mē-
tes impiorū: & tanta versare infania animū flagitijs inquinatū/ ut nihil recte sentiat
ant: nihil pēpian honesti: nullaz probitatē cognoscāt: vitia pro virtutibz ducant:
feratq; effrenato quodā impetu: ac libidine ceca ducat pēpites: veluti ferū quoddā
aīal/ atq; omī carens rōne. Non fuit satis Philelpho mōstro semel errasse: semel sua
scelera in alterius noīe descripsisse: instat adhuc scurra leuissimus: & alios vsus ex-
tulit fanaticae mentis testes. Verū qd non affert maledictus cōuiciator: Nycholaū
esse rephensorem/ maledictū/ mordacē: ob eamq; cām multoz odīū in se cōcitasse.
Permagna haec qdem crimina haberi debent: pferim ab eo obieciā qui eiusmodi
vitia penitus exhorrescat. Nullū Philelphi maledictū verbum/ nulla turpis dica-
tas/ nulla scurrilis locutio/ nulla obscena detrectatio/ nulla mordax conuiciatio
os pietatis plenū atq; honestatis inquinare potest. O execrabile gentiū oīm porten-
tum. O monstrū exitiabile & ad terras ultimas deportandū. Tu ne adeo morum
torū tuiq; ingenij incūsus: tu adeo tuae naturae oblitus es/ & tuae cōsuetudinis igno-
rus: ut tui oris puerilitatem obijcias Nycholao: Tu ne alteri tribuis obloquēdi crī-
men: in quo absq; ulla intermissione vsaris: cuius exercitio tenentis: qd tibi doctoz
rum viroz oīm malitolerantia cōparauit. Te ne a deo stupor mentis oppēssit: ut
ut linguā tuā non recognoscas/ loquacē: maledictā impurā. Sed ne existimes mo-
re tuo delicta cōfingere: cōsidera qso an vera loquar: atq; ipm expende. & si te des-
morsum & obrutū eo crimine cōperies quod alteri obiecisti: desine tandem culpa-
re Nycholaū eius artificij/ in quo cōuinceris esse pēcipuus architectus. Nycholaus
(ut ab eo incipiam) quem maxime odisti: te olim/ malo quidē omīne Florentia ad
legendū dicendi facultatem/ sua opa atq; intercessione tra duxit/ signarus nequitie
tuae. Is solus ut tibi publice legendi exercitiū tribueret: etiam repugnantes & tui
nitoris nescio quem sumū iam olfacientes/ suo studio & sedulitate induxit. Is mer-
cedis tibi cōstituendae laborē atq; officū sumpsit. Is sua pecunia tuae mendicitati
subuenit: cū tu leuissimus gregulus iopia rerz oīm/ pterq; impudētia exultuas/ pu-
dore simul atq; ostentatione obruereris. Alterū te exurire: alterū cōfictas diuitias
mentiri cogebat. Vicit tamē fames ostentationē: et te supplicem cōpulit petere a

Scelerū ob-
cēcatio

Ad obie-
ciū primū.

Ingratitudi-
nis eū argu-
it.

Nicholao subsidium vite. Num emilli quos Bononiæ cuidam fratri ex ordine Minorum per fraudem subripueras (quod alio loco recensere diligentius) tanti desiderant ventrem famelicum sustentare? Nicholaus qui te nondum nosset: cui tua malignitas esset incognita/ domum tibi sua pecunia cōduxit: rebus ad victum necessariis replevit: esumentem ac macilentam familiam & per æ fame enecatā / sua copia sustentavit. Is tibi affuit: semper fauit: indulgit omnia indulgentissimi hospitii obsequia: diligentis amici officia præstitit, non græca barba quam situ squalidā videbat: non frontis elatione quæ leuitatem cerebri redolebat: sed studiorū & doctrinæ quam in te esse putabat ostentatione deceptus. Quid hunc virum adeo tibi obsequentem & deditum/ a te postmodum abalienauit: & odio habere tuos factus compulit? Nempe turpitudine loquēdi/ verba seditiosa/ mores improbi/ et bonis omnibus infensi: cum tui beneficiorū immemor/ sola ingratitude liberalis in eum linguam acueres ad detrahendum. Quod quidem merito accidit: ut eum in primis carperes loquendo/ qui primus tibi ut Florentiam venires operā atq; auxilium præbuisset. Sequeraris veluti puer aliquis pædagogum solet virum doctissimū & vite integritate præstantem Ambrosium eremitam/ ut te linguam latinam doceret: ut tuas nescio quas translationuculas/ in quibus male latine sepius me loquendo aberrabas corrigeret/ limaret: sepius domum frequentabas ad errorum tuorum emendationē/ quos plurimos docedo ac scribendo patefaciebas. Te ille monebat atq; erudiebat amice/ pro sua in omnes beniuolentiā atq; humanitatem: quæ quosdam quandoq; non importunus tū/ sed molestus reiciebat insultatam tuam. Quid viri sanctissimi atq; humanissimi animū a te reddidit abhorrentem? Lingua: procaçitas: sermo in peiorem semper partem procliuus: & turpis vita: cum tu eum deterrimis moribus/ mente improba/ quibusdam libris fraudasses: pronumpens in verborum contumeliā: & ceteros omnes/ & ipm Ambrosium nihil præ te neq; græcis litteris/ neq; latinis sapere publice decitares: quas ipse voces Hellonis impudentissimi a selli cuiusdā crepitus existimabat. Erat tibi Carolus Aretinus vir præstans doctrina atq; ingenio excellens/ summa familiaritate continctus: quō cum tu viuebas unice: ut doctorum virorum consortium/ beniuolentiā populū tibi conciliares. Quid effectit/ ut is postmodum a te dissentiens/ summo odio te effugeret atq; alienissimus in te esset? Profecto sermo doloris/ lingua maledica/ dicacitas scurrilis qua omnes pariter laceſcebas. Confugisti tandem tanquā in asyllum (cum reliqui te summe odissent) in doctissimi atq; eloquentissimi omnium viri Leonardi Aretini familiaritatem: cui te tanq; seruilium ad discendi domum accedens frequenter/ atq; officiosissimi hominis studia præ te ferens. Quid illius animum a tua consuetudine auertit: atq; in te plurimum incitauit? Lingua mordax/ mens subdola/ fraudulenta verba/ sermo semper ad ceterorum contumeliā promptus: cum tu eum falsis ac conquisitis mendacijs in aliorum maiuolentiam concitares: hoc ille contra te inquit: hoc alter aduersus te sentit: hic scripsit aduersus eximiationem tuam. Quod tempore palam prospexit vir grauissimus ac prudentissimus: qui iam mores tuos nosset: procul autem a tua ventosa leuitate abesse nihil crederet: nihil videret: audiret omnia quo tenderet inanes & reprobæ tuæ cogitationes. Et ita improbissimi lenonis verba despectit ac contempsit: ut tu postmodum non pudore/ sed timore premitus a suo congressu abſtineres. Sed quid ego singulos qui te oderunt cōmemoro: quasi aliquis existat ex his qui sapere vident: cui non sit Philæphi portentosi sceleratissimi nomē inuisum? Hoc rectissime possum profiteri: nemine esse Florentinū: qui qdem doctus & eloquens habeat: qui Philæphi mores oderit: quin perditū iri cupiat: preter quosdam moris silitudine sibi deuinctos: quos necesse est suorum scelerum esse participes. Sunt alij aut suæ quondam uxoris libidini addicti: qui veluti canes ac macellarij latrant in latibus

Furti notat

Ambrosius
eremita.Carolus A
retinus.Leonardus
Aretinus:

nec prodeit in lucem. Verū omīssis nostris quorū unus atq; idem est in te animus
 Leonardus iustinianus pquiramus externos: & qua sint in te beniuolentia pserutemur. Leonardus Iustianus
 Franciscus barbarus. phum existimat nisi detractorem quendam fallacem/ & spurcissimū ganeonē Fran-
 ciscus barbarus vir nostrę ætatis doctissimus/ summa prudentia/ summa humani-
 tate pditus/ horret ad nomē Philelphi tanq; scelesti surunculi & perditissimi nebu-
 lonis: quem tu quia dudū tibi mendico pecunias credere noluit / absentē lacerare
 cepisti. Vir doctissimus atq; humanissimus Guarinus Veronēsis: cuius studia &
 Guarinus veronēsis. prestans doctrina plurimū Italis profuerūt: credo est tibi amicissimus: quē tu quā
 non solū scientia & dicendi laude/ sed vitę quoq; integritate te sentiebas ab eo lu-
 perari illū colī a plurimis/ te cōtemni: iurgio & detractōne insectari cepisti. Quē
 Nycholaus luscus. indigne ferens egregius adolecens Nycholaus luscus/ Antonij filius/ discipulus
 eius: ut paulū reprimeret petulantia oris tui/ in te satyrā cōscripsit: ludens in bars-
 bulam & cicatrices tuas. Quā si nō legisti/ age gratias parenti optimo/ qui illā pro-
 hibuit efferri. Omnis deniq; tractus ille Venetię/ ne diutius circa singulos venes
 in quo sunt permulti viri egregij dediti studijs litterarū: detestat tuam impunitas-
 tem: execrat vitam pditam: & scelestos mores exhorret/ scelerā/ fraudes/ furta: que
 tanq; veterū fabulę in triujs decantant. Opinor tamen Patav. is esse acceptissi-
 mum: quem illi quondā cum in turpi filiorū suorū flagitio deprehendisset (Gualpas-
 rinū em̄ tum audiebas) ex urbe sua fustibus: eiecerūt ad infamia tui nominis sem-
 piternam. Quid dicam de Florentinis: qui cum tua flagitā diutius q̄ eorū virtus
 requirebat tūlissent: tandem legendi exercitio priuarūt: expulerunt urbe: exilio af-
 fecerunt: ad reprimendā stulticiam oris maledicā ac mendacijs. Quid em̄ tibi a se-
 lo aduentuo negocij erat in hac urbe: ut ciuibus obtrectandi/ seditiones domestica
 serēdi tibi effrenatā licentiā assumeres/ ad ostendendā proteruitā mentis tuę? Non
 loquimur cōficta quadā/ vel dicendo excogitata/ sed manifesta referimus: ac tuę
 fronti/ tuo pectori impressa vestigia corruptionū: mentis iufidie/ lingue fallacis: vo-
 cis fraudulentię. Illi qdem ipi qui tibi Florentię fauebant: qui tibi animos tanq; las-
 tinatori ciuidam cōprestabant/ nequaq; tua impudentia letabant: sed ducebantur
 partim cōmercio illorum tuorum commaculorū quos corruperas/ partim uxō-
 ris tuę libidine/ partim gula/ partim quorūdam aliorum odio & malivolentiā ad-
 ducti. Cateri oderant: execrabantur: malis omnibus prosequerant: diem illum
 quo te viderant/ ultimum tibi vitę esse optabant. Nemo te luce/ nemo conspex-
 it/ nemo oculis/ nemo congressu dignum putabat: ut fatius esset sapius in die
 mortem appetere/ q̄ agere spiritum tam malivolū dijs atq; hominibus infens-
 sum. Age nunc/ Nycholaū quis odit aut non diligit potius preter Philelphū spur-
 cissimū atq; abiectū cadaver. Omnes docti/ omnes quibus inest aliquod specimē
 virtutis obseruant: reuerentur: colunt tanq; parentem omnīū honorū arbitrantur:
 domum celebrant & frequentant. Te vero quis non despiciat ac cōtemnit: quis di-
 ligat qui sectantur/ qui domum veniant: nisi pedicę quidam & exoleti: qui a te ac-
 ceptam iniuriā in uxorem reijciunt: ac barbule tuę fetorem sua uitate uxoris cons-
 solant. O hirce feculenti. O setide corniger. O infœlix portenti. Tutu in quā male
 dicus: tu oblocutor: tu deceptor fallax: corruptor subdolus: se diuisione plenus &
 fraude. Tu semper fabricandis mendacijs/ tu serendis odijs & discordijs interitus:
 dij te malis omnibus & exemplis perdant/ bonorum viutorum hostem nequissimū
 parricidam: qui maledicis labijs/ nequissimis faucibus/ mendosa lingua/ inquinat
 ore/ stilo impuro viros probos ac doctos conaris euertere. Exerce hanc tuam
 verborum contumeliam. Scribe has tuas satyrulas dicaces aduersus eos qui de
 re uxoria tecum certant/ aduersus coniuales tuos: qui tibi cornuti grauati no-

Execratio
 turpis i Phi-
 lelphum,

men intrunt. Illos laeſce: illos obiurga: in eos euome/ ſi quid putridam in ſtoma-
cho concepiſti: qui te ex pecude abiecta barbatum hircum reddiderunt: qui tuis
temporibus corneam laur eam impreſſerunt. Habes ad ſatyram tuam nunc a me
tertiam: in qua diligenter infantia tua & ſupra materna reſerunt/ orationem que
eſt in manibus expecta. Vale Florentię, vi. Kal. Ianuarij.

POGGII FLORENTINI INVE-
ctiua tertia in Philephum.

Anaticam verborū dementiā/ ac vefanas hallucina-
tiones tuas ex ſpurciſſima ſentina tuorū ſclerū des-
promptas/ ut hominis & vitæ & moribus inquinatis
ſimi ſenex contempſi. Quid eſt em̄: quæ quæ vel in-
ſuſum etiam mouere debent iurgia oris impuſiſ-
ſimi aut ſpurciſſimi helluonis/ ſcripta ſomnijs ebriorū
ſimilia. Itaq; ſemp te tuaq; maledicta ſpreui: & pro
nihilō habui. Vt ad ea redeam/ mihiq; ſumme laudi
ducam: a Franciſco Philepho ſcurruli hominē tabus
laq; turpiſſimo oīm qui viuāt/ illa obijci alteri ac des-
ſcribi: quorū homines norunt ipm optimū artiſicem
extulſe. Nota illa verba ſunt quæ ſuum auctorem

redolent: tuę vitę/ tuę mentis/ tuorū ſclerū/ tuę turpitudinis: quæ cū occultare oīm
ſtudio debuiſſes/ in publicū ut tua nequitia notior fieret extulſiſti. Non me illa les-
dunt non famā/ non laudem minuūt: non honorē/ non dignitatem polluant: ſed
augent & illuſtrant. Non corrumpit erugine aurum: neq; veneficorū vocibus vir-
tas inquinat. Quo plura in me dixeris: eo magis detegis tuam inſaniā ac ſclera:
& famam augebis meam. Turpe em̄ eque eſt laudari a turpibus/ & eſſe turpem.
Hoc em̄ eſt antiquū artiſicū/ quo mali & tui ſimiles delectant: ut carpant bonos:
quorū in ſummā vergunt laudem nephariorū hominū detractiones. Itaq; licebit
ut appelles ad ulterū/ raptorem/ ſacrilegū/ furē/ ſicariū/ ebriū: & quicquid aliud nos
men lingue procaci & impure menti fingere licebit: dum id tū meminere: earū reſe-
talem te operariū eſſe: ut exptus illa facillime deſcribere/ & quæ tua eſt ars in aliū
reſere qas. De me tū dicā: meis me vitijs cōſecutū: ut apud ſeptimū iam pontifi-
cem in honore & dignitate (ut de utilitate iam taceā) cum grā & benignitate vi-
ſerim: te vitutibus tuis cumulatū ornatūq; tanq; Scythā vagū/ extorre/ profugū/
inopē/ trāſiūgā/ mendicū ſemp alienę opis egentē: nullā certam ſedē/ nullā domū
diutius tenere potuiſſe. ſed veluti nouā harpyiā a deo loca omnia quæ acceſſeris cō-
tione ſedalle: ut om̄s ad quos diuerteris te euomuerūt tanq; cadauer ſcetidū in
extimas ſedes. Et tandē veluti e diutino naufragio eiectū/ cōſectumq; mendicitē
tectum nulla certa nec ppria tibi eſſet domus: nullę copie/ nullę facultates: omniū
vero rerum præter ſclerū inopia premereris: & tanq; corua/ quicquid poſſides tecū
ferēs/ ceteror Gallia exceperit: in qua niſi tibi Principis illius liberalitas aſtituſſet:
aut fame perſeſ/ aut barbarorū ipſe barbarus barbatus ſuffragia imploraſſes. Ego
quidē licet turpe dicam aliquod te dignum ad te ſcribere garrulorē/ detractorē
rem nephariū & ſcurram pncioſum: tamē ne conſcientia vel timore me tacere pu-
tes: volui in caſtris tuis paulum militare: ubi optima ex hoſte ſpolia & loui feres
tuo dedicanda reperiuſ: q; quid illud permoleſte admodū feram: & talem vitam
egille te/ tam ſpurcis moribus vixiſſe. ut pudor meus me cogat ea tacere/ quæ tu
nunc in honore duxiſti: ut ego pudētor in dicendo/ q; tu in perpetrando videar
excimile. Ecce te miror te a deo vefana cæcitate mentis oppreſſum: a deo demens
tem: a deo oblitam tuę conditionis: qui pedem in tuo ubi ponas non habes:

Purgatio
ſuſcipis.